

✂ MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

ERSCHEINT JEDEN SONNTAG. ✂

ELŐFIZETÉSI ÁRA

EGESZ ÉVRE
FÉLEVRE

16.— K. | NEGYED ÉVRE
8.— K. | EGYES SZÁM

4.— K.
—60 K.

FŐSZERKESZTŐ

DR. BISCHITZ BÉLA
ÜGYVED.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL

BUDAPEST, V. KER., SAS-UTCA 20. SZAM.

TELEFON 108—00.

HIRDETESEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

Nystagmus.

A nystagmus foglalkozásbeli betegség, magyarul bányász szembetegség a neve

A szénbányák sötét mélyén, halovány bányamécsek mellett, megerőltető munkát végző bányászokra szakad rá és többé-kevésbé alkalmatlanná teszi őket a földalatti bányász munkára.

Amilyen sajátos a bányász munkája, épen olyan különös ez a betegség is.

A bányász szembetegség általános tünetei közé tartozik a szemgolyó körforgó mozgása. A benne szenvedő bányász előtt olyan lesz ennek folytán a világ, mint egy rossz mozgófénykép-előadás, ahol a képek a vásznon nem elég gyorsan követik egymást és amelynek megkopott filmjén keresztül vetítve, homályos, körvonalaikban elmosódott képek kelnek életre a néző előtt.

Lent a mély, poros aknában, a „fekete gyémántok” termőhelyén egyszer csak azt veszi észre a vájár, hogy fejszójével nem tud ráütni egy ékre, vagy csákányával következetesen mellé vág a széntelepbe vájt résnek. A lámpája vibrálni kezd. A bággyadt, lomhán pislákoló mécsről kísértetiesen megvilágított tárgyak elkezdenek körülötte körben mozogni, mintha a föld indulna meg lába alatt. Az aknából följövet pedig éjjel szemére ül a farkas sötétség, majd az éjjeli vakság. Napról-napra mind mélyebb világosságtól való irtózat szállja meg a lelkét. Ideges, nyomott kedélyhangulat vesz rajta erőt s munkareje lassanként teljesen megtörik. Képtelen lesz a földalatti vájármunkára. Igen sok esetben a külszínen sem alkalmazható s reszkető szemöldökkel, ide-oda ingó fejjel és rángatózó vállakkal ugyszólván teljesen munkaképtelenné válik.

A bányász-szembetegséget 1861-ben *Deconde* észlelte először. Azóta több hírneves angol, német, francia és belga orvos tanulmányozta ezt a bányászokra nézve nagyon veszedelmes kórt. A betegség okára nézve némileg eltérő ezeknek az orvosoknak a véleménye, mert egyrészt azt a bányász kényszerített helyzetben, szabad moz-

gást korlátozó, vagy teljesen kizáró munkájából eredőnek hiszi, másik részük pedig a betegség fő előidézőjének a biztonsági bányalámpa meg nem felelő világosságát tartja. Egyesek véleménye szerint az örökös sötéttel vegyes félhomályban dolgozó bányamunkás rezechártyája nem képes elég festőanyagot kiválasztani, amely a fénytörést s így a helyes látást elősegitené.

Az utóbbi véleményt erősíti meg az a körülmény, hogy a bányász-szembetegséget főként a biztonsági lámpával világított bányák munkásai kapják meg, míg a jobb, nyílt világító lánggal dolgozó bányászok között nystagmusban szenvedő csak igen elvétve akad. A belga bányákban az 1876. év körül, amikor a csekély fényerősségű *Mueseler* lámpát használták, a betegség a bányászok között mind sűrűbben jelentkezett. Az utóbbi vélemény mellett szól az a tény is, melyet egy külföldi bányánál tapasztaltak 1908-ban, hogy az aránylag jobb fényt szolgáltató *Wolf-téle* lámpák bevezetésével a nystagmusban szenvedő bányászok száma egyszerre 50 százalékkal esett alá.

Az elsőben említett orvosi vélemény azon a széleskörű vizsgálat által beigazolt tényen alapszik, hogy a biztosító lámpával dolgozó bányákban a szembetegségbe esett bányamunkások több mint 90 százaléka a munkahelyen és a fentartásnál dolgozó munkásokra esik, akik nagyobb megerőltetéssel járó és fokozottabb ügyességet igénylő munkájuk természete szerint a test szabad mozgását korlátozó, kényelmetlen helyzetben kénytelenek dolgozni.

A betegség oka tehát főként a bányák gyér világítására és a korlátozott helyzetben végzett megerőltető munkára vezethető vissza.

Az utóbbi években az angol bányákban ijesztő mértékben kezd szaporodni az ebbe a foglalkozásbeli szembetegségbe esett munkások száma.

A megbetegedettek száma 1908-ban 460 volt, 1909-ben már 1011-re emelkedett, 1910-ben 1618-ra és 1911-ben pedig 2519-re szökött föl. Az angol nemzetnek ebből a betegségből eredő

vesztése évenként dr *Llewellyn* szerint 100.000 font, azaz körülbelül 2,400.000 korona. Mondani sem kell, hogy ez a körülmény ugy a bányamunkások, mint a bányatulajdonosok körében a legnagyobb aggodalmat keltette. *Sir Markham*, egyike a legtekintélyesebb szénbánya-tulajdonosoknak, aki az üzlet mellett a bányamunkások jólétét is szíven viseli, fölhívta az angol belügy-miniszter figyelmét a fenti szomorú számadatakra. A tények hatása alatt a legutóbbi *oxfordi* szemészeti kongresszus egyhangulag a következő határozatot fogadta el:

1. A bányász-szembetegség keletkezésének főtenyezője a bányákban jelenleg használatos tökéletlen világítás.

2. Fölrirt a kormányhoz, hogy a kérdés megvizsgálására egy szakbizottságot nevezzen ki.

Valószínű, hogy az angol kormány mihamar eleget is fog tenni a fölszólításnak. Ennek a szakbizottságnak felelnie kell majd azokra a kérdésekre, amelyeket dr *Court*, aki évek óta tanulmányozza az angol bányászok között a nystagmust, csoportosított. A bizottságnak ki kell derítenie végérvényesen: 1. a betegség okát; 2. tartalmát és legmegfelelőbb gyógymódját; 3. azt, hogy a betegség kifejlődéséhez szükséges-e szervezeti hajlandóság; 4. hogy ismételt esetben könnyebben kapja-e meg a betegséget a belőle kigyógyult munkás; 5. enyhébb esetekben alkalmas-e és milyen mérvben földalatti munkára a munkás és végül 6. hogy a betegségben lévő veszélyezteteti-e a munkánál a saját és munkástársai testi épségét?

Az utolsó pontra pl. érdekes dr *Llewellyn* vizsgálata, aki több mint 400 beteget figyelt meg és azt találta, hogy a betegség 76 esetben összefüggésben állott a munkásokat ért balesettel és pedig 33 esetben a fejen, 28 esetben a szemén és 15 esetben a test egyéb részén szenvedett sérüléssel.

Közben Angolországban számos kiváló orvos fáradozik a bányász szembetegség megfigyelésén és az ellene való legsikeresebb védekezés módjának a megállapításán. Közöttük első helyen van dr *Haldaue*, az európai hírvő orvos, akinek a bányászattal eddig is olyan számos nagybecsű megfigyelést és utbaigazítást köszönhet.

Az eddigi megfigyelés azt látszik igazolni,

hogy a szembetegség kifejlődése nincsen összefüggésben a bányamunkában eltöltött idő tartalmával. Voltak bányászok, akik hat hónapi földalatti munka után megkapták a betegséget, ellenben számos 40, sőt 50 évig bányában dolgozó vajúron nem lehetett kimutatni a betegségnek még nyomát sem.

A nystagmussal kapcsolatosan fölmerülő kérdések közül egyik főfontosságú a kártalanításnak a kérdése. Az angol bírók jelenleg azon az állásponton vannak, hogy a szembetegség teljes munkaképtelenséget is okozhat s ehhez mérten szabják ki a kártérítést. Cikkírónak alkalmá volt egy ilyen tárgyalást végig hallgatni, amelynek következményeképp a bíró a súlyos szembetegségben sínylődő vajúrnak, hat orvosszakértő némiképp ellentétes véleménye alapján, keresetének 80 százaléka rugó kártalanítást ítelt meg.

A betegség gyógyítható voltára és abba való visszaesés lehetőségére vonatkozólag is eltérők az orvosi vélemények.

Legnagyobb nehézség azt is eldönteni, hogy adott esetben a beteg képes-e munkára. Az orvosok egy része azt javasolja, hogy az évről-évre ijesztően növekvő kártalanítási eseteket csak úgy lehet korlátozni, ha egy bizonyos ésszerű idő múlva a beteget újból munkára szorítják, mindaddig, amíg betegségében észrevehető rosszabbodás nem áll be. A munka újra fölvétele kezdődhetik külszíni munkával. Sokan az orvosok közül azt állítják, hogy Angolországban a kártalanítási esetek azért öltének olyan aggasztó mértéket, mert a nystagmusban szenvedő bányászokat az orvosok nem engedték a bányákban dolgozni és azt tanácsolták nekik, hogy végképp hagyjanak föl a bányamunkával. Szerintük csak a legsúlyosabb esetekben kellene a munkást eltiltani a földalatti munkától.

Mindenesetre azt eldönteni, melyik beteg munkás képes dolgozni és melyik nem, szinte lehetetlen, mert ez főként a munkás akaratától függ. Egyesek közülök még igen súlyos és előrehaladott esetben is képesek lesznek dolgozni, mások pedig már a betegség kezdetén abba fogják hagyni a munkát.

Kérdés, lehet-e a bányász szembetegség ellen valamelyes eredményes óvintézkedésről szó?

1. Jobb világításról kell gondoskodni a bá-

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, precíziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(023/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Teréz-körút 15.

nyákban. A legnagyobb fényerejű biztonsági lámpákat kell használni s lehetőleg tág teret kell engedni a villamos bányalámpák használatára. A villamos lámpák használata azonban igen sok körülmény megfontolásától kell, hogy függjön. A világítás javítására egyes angol bányákban a munkások lámpáiban fénytvetítő ernyőket használnak az alatt, amíg a munkahelyeken vezető, sokszor igen hosszú utakat megteszik.

2. Fokozni kell a szellőztetést, mert a fokozott szellőztetéssel növekszik a bányalevegő oxigén tartalma, mely a tökéletesebb elégés folytán a biztonsági lámpák fényeinek erősödését vonná maga után.

3. Réselőgépeket kell alkalmazni a munkahelyen. A réselés megkönnyíti a vājár munkáját s megóvja attól, hogy korlátozott helyzetben, különösen megerőltető munkát végezzen, mint azt teszi sok bányában a kézi réselés alkalmával.

Cikkirónak a nystagmus egy pár enyhébb esetét idehaza is volt alkalma látni. Ezenkívül a hazai viszonyokat illetőleg, már adatra nem támaszkodhat. Nálunk ez mindennel így van. Mi tudjuk, hogy mi van mindenütt a kerek világon, de nem tudjuk, hogy mi van nálunk idehaza. A bányász szakirodalom is, sajnos, többet foglalkozik a külföldi, mint a hazai viszonyok ismertetésével.

Valószínű, hogy nálunk nem is lehet szó a betegségnek olyan ijesztő mérvben való terjedéséről, mint Angolországban már csak azért sem, mert művelés alatt álló széntelepeink sokkal vastagabbak, mint az angol széntelepek.

Mi a kérdés fölvetésével két célt kívánunk szolgálni. *Kérjük a bányász és társpénztári orvosokat, hogy a bányász szembetegség esetleges szörványos eseteit kísérik a legnagyobb figyelemmel. Esetleges értékes megfigyeléseiket adják közre a szakközönség okulására.*

Az orvosok munkája ebben a kérdésben már csak azért is fontos, mert csak az ő véleményük alapján dönthető el a kártalanításra irányuló igény.

Nálunk általános szokás az, hogy kártalanítást még a bíróság is csak baleset következtében beállott munkaképesség csökkenése esetében ítél meg. *Nézetünk az, hogy a nystagmus foglalkozásbeli betegség, melyet bányamunka közben, önhibáján kívül szerez meg a bányász, tehát az általa munkaképtelenné vált munkás épen úgy jogosult a kártalanításra, mint az, aki balesetet szenvedett.*

Másik kérésünk az üzemek műszaki vezetőinek szól. Ha a vezetésük alatt álló üzemenél a betegség előfordul, ne térjenek a fölött egyszerűen napirendre. *Gondolják meg, hogy ahol egy bányász megkapta a szembetegséget, ott a viszonyok alkalmasak a kór szélesebb körben való elterjedésére is.*

Az óvintézkedések közül a jobb világítás és megfelelőbb szellőztetés minden bányánál elérhető.

Már a réselőgépek alkalmazása igen sok helyen leküzdhetetlen akadályokba ütközik.

Nálunk széninség van. A vállalatok hihetetlen erőlködést fejtenek ki a termelési mennyiség növelésére.

A munkáshiány ennél fogva a szénbányáknál napról-napra türhetetlenebb.

A munkáskezeket pedig bányáink természete miatt gépekkel pótolni csak igen csekély mértékben lehet. Tehát a termelésnek az utolsó emberre is szüksége van.

Tekintsünk most el a kérdésnek munkásjóléti szempontból való megítélésétől.

Nézzük azt pusztán gazdasági szempontból.

Igy is nyilvánvaló mennyire fontos ennek a betegségnek fokozott figyelemmel való ellenőrzése.

Először a bányavállalatokra nehezedhet a kártalanítás miatt, másodsor azért, mert minden nystagmusban megbetegedett bányásszal két, nehezen pótolható, dolgos kezét veszti el a széntermelés fokozására lázas igyekezettel törekvő tőke

Forgórostély gázfejlesztők és folytonos égésű tüzelőberendezések számára.

A berendezés gázfejlesztők és folytonos égésű tüzelőberendezések számára szolgáló oly forgórostélyokra vonatkozik, melyek, alsó részükön, a palástfőületről kiálló salakeltakarítókkal vannak ellátva.

Természetes, hogy minél messzebb állanak ki az ily salakeltakarítók a palástfőületről, annál nagyobb azoknak a salakot kiszorító hatása, de annál nagyobb azoknak kopása is. A salakeltakarítók elrendezése olyan, hogy azok a rostély palástfőületéből különböző mérvben állanak ki, hogy ily módon a salakot fokozatosan szorítsák kifelé. Ekkor a nagy salakdarabok fölapritásának céljából a rostély által végzendő munka egyenletesen oszlik el az egész palástfőületre, mert a palástfőületből kevésbé kiálló egy vagy több salakeltakarító a salakot egyelőre csak előzetesen aprítja föl, míg a tökéletes fölapritást csakis a legmesszebbre kiálló egy vagy több salakeltakarító végzi. Ennek következtében az egyes salakeltakarítók által végzendő munka és ennek megfelelően a salakeltakarítók kopása is kisebb, mint az olyan salakeltakarítóké, melyek mind egyenlő mértékben állanak ki a palástfőületből.

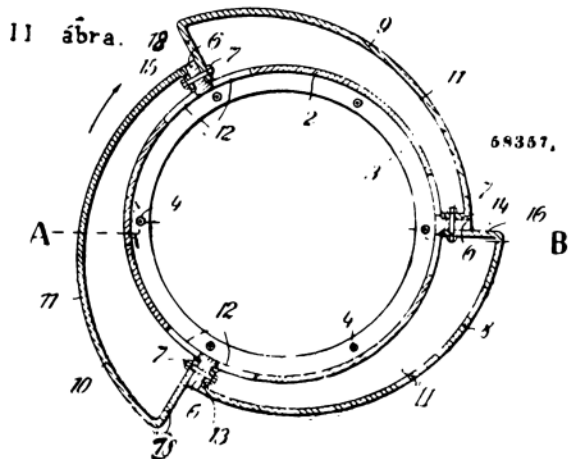
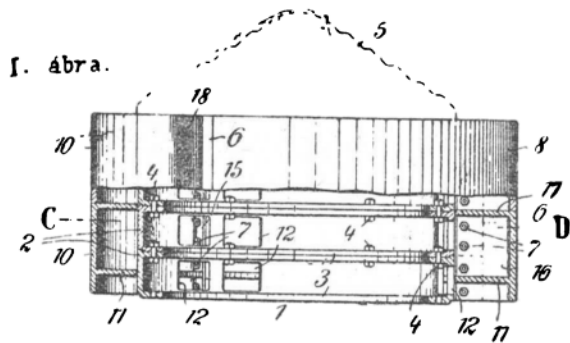
Mínt hogy ily esetben a salakeltakarítók kopása nem egyenletes, azok a rostélyllyal oldhatóan vannak összekötve és több, egymás fölött függélyes sorban elrendezett részből állanak úgy, hogy az egész salakeltakarító vagy ennek bármely része kiváltható.

A mellékelt rajzban a forgórostélynak oly fogatosságos alakja van föltüntetve, mely excentrikus működő főületekkel bíró salakeltakarítókkal van ellátva. Az

1. ábra a forgórostélynak metszete a 2. ábrának A—B vonala szerint. A

2. ábra metszet az 1. ábrának C—D vonala szerint.

A forgórostélynak (1) alsó része (1. ábra) több egyenlő magasságú ürös (2) hengerből áll, melyek felső és alsó végükön a befelé irányított (3) karimákkal vannak ellátva. A (2) hengerek, melyek oly mó-

don vannak egymásra illesztve, hogy középvonalaik egy egyenesbe essenek, egymással a (4) csavarok segítségével vannak összekötve; ezen csavarok a (3) karimának furatain mennek át. A rostélynak (1) alsó részén az ismert módon a gázfejlesztő aknájába vagy a tüzelő térbe nyúló, (5) kúp van fölépítve.

Mindegyik (2) henger palástfömlületén (2. ábra) három-három függélyes (6) borda van egymástól egyenlő távolságban elrendezve, melyek akkor, mikor a rostély össze van állítva, az (1) alsó résznek egész magasságán végig nyúló bordákat alkotnak. Ezek a bordákon vannak, a (7) csavarok (2. ábra) segítségével, a (8, 9, 10) salakeltakarítók fölerősítve, melyek az (1) alsó résznek középvonalához excentrikusan görbülő lemezek alakjában vannak kiképezve és melyek (11) bordáikkal az (1) alsórész palástfömlületére fekszenek. Hogy a (7) csavarok elhelyezhetők és meghúzhatók legyenek, a (2) hengereken a (6) bordák mellett, ezeknek két oldalán a (12) nyílások vannak

elrendezve. (1. ábra). A (8, 9, 10) salakeltakarítók mindegyike két-két egymás fölött fekvő egyenlő részből áll, mindegyik rész magassága két-két (2) henger magasságával egyenlő.

A (8, 9, 10) salakeltakarítóknak a rostély forgási irányában elől fekvő (13, 14) illetőleg (15) végei (2. ábra) a rostély alsó részének középvonalától egyenlő távolságban fekszenek és a salakeltakarításnak működő fölületei ezeken a végeken a (6) bordák külső fölületeibe mennek át, míg a salakeltakarítóknak a forgás irányában hátul fekvő végei közül a (8) salakeltakarító (16) vége van legközelebb az alsórész középvonalához, a (9) salakeltakarító (17) vége távolabb, a (10) salakeltakarító (18) vége pedig legtávolabb van ettől.

Mikor a rostély forog, (8, 9, 10) salakeltakarítók a salakot fokozatosan kifelé szorítják; amikor is a legnagyobb munkát a (10) salakeltakarító végzi míg (8, 9) salakeltakarítók által végzett munka nagysága abban az arányban kisebb, amelyben ezen salakeltakarítók (17, 18) végeinek távolsága a henger palástfömlületétől kisebb. A nagyobb salakdarabok fölapritása ekkor ugyancsak fokozatosan megy végbe, amennyiben a (8) salakeltakarító a (9), ez pedig a (10) salakeltakarító számára végzi a salak előzetes fölapritását. Ha valamely salakeltakarítónál kopás áll be, ami természetesen a (10) salakeltakarítónál következik be a legnagyobb mértékben illetve a leghamarább, a (7) csavarok megeresztése után a megsérült salakeltakarítót igen egyszerű módon lehet kiváltani. Ha valamely salakeltakarító pl. az anyag egyenlőtlen minősége következtében egyenlőtlenül kopott el, azt részben is lehet kiváltani, mert mindegyik salakeltakarító több, egymás fölött függélyes sorban elrendezett részből áll.

Kiváltható és több egymás fölött, függélyes sorban elrendezett részből álló salakeltakarítók természetesen más szerkezetű forgórostélyoknál is célszerűen alkalmazhatók.

✂ HAZAI HIREK. ✂

ELOFIZETÉSI FELHIVÁS.

Felkérjük azon tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése e hó végével lejár, hogy b. előfizetésüket meghosszabbítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék.

Az Urikány—Zsilvölgyi Magyar Köszénbánya Részvénytársaság március 18-án tette

Brunner I. L. és Társa

gép, szerszám, műszaki és elektro-technikai nagykereskedés Budapest, VI., Teréz-körút 19.

Egyike a legrégebb, legnagyobb és legpontosabb cégeknek. Évtizedek óta szállítója a kincstári bányáknak és vasműveknek, a cs. és kir. közös hadseregnek és haditengerészetnek, a m. kir. államvasutaknak, a m. kir. posta- és távírdának, valamint számos magánüzemnek. 1913/14. évi nagy árjegyzékünket komoly vevőknek szívesen küldjük. Sügönycim: Brunnerit, Budapest.

közzé ezidei mérlegét, amely jóval nagyobb felesleggel zárul, mint az előző évi. A mérleg 16 millió korona alaptőke mellett 2,033.574 korona nyereséggel zárult, ami a részvénytőke csaknem 13 százalékos kamatozásának felel meg. Mérleg-számla: vagyon: bányabirtok, bányaberendezések, iparvasutak, telkek és épületek, gépek és leltár, kokszyári berendezések, erdőbirtok 21,426.046 K 08 f, készletek és anyagok 1,051.004 K 32 fillér. Pénztári készlet Budapesten és Lupényban 75.727 K 17 f, értékpapírok 4,526.085 K 01 fillér. Adósok 5,911.929 K 35 f. Összesen 32,990.791 K 93 f. Teher: részvénytőke: 80.000 részvény à 200 korona: 16,000.000 K, 4 százalékos elsőbbségi kötvények: 10.266 kötvény à 400 K, 4,106.400 K, kisorsolt elsőbbségi kötvények és esedékes kötvényszelvények 92.026 K 63 f, be nem váltott részvénytőke 10.066 K, tartalékalap 5,165.644 K 08 f, értékesítési alap 4,186.136 K 81 f, tisztviselők nyugdíjalapja 510.895 K 71 f. Munkás-baleset elleni biztosítási tartalékalap 155.000 K. Különbféle hitelezők 566.047 K 38 f. Felső-Zsilvölgyi kőszénbánya-társulati részjegyek kátralékos kamatmentes vételára 165.000 K. Összesen 30,957.217 K 38 f. Nyereség- és veszteség-számla: nyereség-áthozat 1911. üzletévről 49.405 K 96 f. nyereség 1912. üzletévben 1,984.168 K 59 fillér. Összesen 2,033.574 K 55 f.

Áthelyezés. A pénzügyminiszter a nagybányai gép- és építészeti hivatal főnöki állására Veress József bányatanácsost helyezte át Selmechányáról.

Az osztrák széndíjtételek felemelése. Az osztrák államvasutak az 1912 május hónapban felemelt széndíjtételeit, a helyi érdekű vasutak állomásaira szállított szénküldeményeket illetően, annak idején nem érvényesítették. A legközelebb kiadandó köteleléki széndíjszabásokban, az említett forgalomban is, e felemelt díjtételeket fogják alkalmazni.

Uj földgázforrás. A *csabai* sertéshizlaló-telepen ártézi kutat furtak s eközben bő földgázforrásra bukkantak. A fölfedezésről értesítették az illetékes köröket.

Az aranylopások. Két évvel ezelőtt indult meg az aranybányavállalatok nagyszabású mozgalma az aranylopások megakadályozására. 1911-ben, július 8-án a Magyar Bánya- és Kohóvállalatok Egyesületének meghívására, értekezletet tartottak az aranybányászat és az aranybevéltés körül érdekelt hatóságok és vállalatok képviselői, hogy az aranylopások megakadályozására irányuló teendőket megvitassák. Az értekezlet akkor kimondotta, hogy az aranybányászatnál elharapódzott visszaélések megakadályozására feltétlenül szükséges az aranybevéltés szabályozása és pedig a bevéltésnek az állam által való monopolizálása. A monopolizálás és más intézkedések részletes megvitatására bizottságot küldtek ki, melynek tagjai Lázár Pál, dr. Buchrucker Lénárd igazgató, Razovics József bányaignagyszabásosok lettek.

A bizottság javaslatot dolgozott ki, amelyet megvitatás végett beküldtek az érdekelt vállalatoknak és hatóságoknak. A vállalatok megszigorították az ellenőrzést, a hatóságok fokozott védelmét azonban máig is hiába várják. Az aranytolvajok tovább garázdálkodnak, sőt vakmerő rablással szerzik meg az aranyat, ha az éber

ellenőrzés az alattomos lopást meggátolja. Az az ötnapos aranyrablási pőr, amelyről mult számbunkban adtunk hírt, újabb impulzust adott az érdekelt vállalatoknak, hogy az aranytolvajok elleni mozgalmat fokozottabb eréllyel folytassák.

A brádi aranybánya igazgatója, dr. Buchrucker Lénárd kezdeményezésére az aranybányák vezetői nyáron újból ankétre gyűlnek össze, hogy a két évvel ezelőtt megkezdett akciót befejezzék s a kormányt a szükséges óvintézkedések megtételére bírják.

Kisiklott bányavasut. A Rudai 12 apostol bányatársulat iparvasutja a mult héten csütörtökön kisiklott. A pályatest megrongálódott, de péntekre már felvették a forgalmat.

A selmeci főiskolai államvizsgálatokat folyó hó 10-én, 11-én és 12-én tartották meg dr. Barlai Béla rektor elnöklete alatt. A kormányt Probstner Alfréd miniszteri tanácsos képviselte; megbízott vizsgáló szakférfiak voltak: Katona Lajos vaskohómérnök és Zsigmondy Árpád főfelügyelő. A vizsgálatra jelentkezett 11 jelölt közül bányamérnöki oklevelet nyert: Dsida József, Medzihradzky Ervin, Miticzky Dániel és Pantó Béla, vaskohómérnököt Bajna Ferenc, Marek Sándor, Mercáder Jenő, Rodovics Tivadar és Skrovina Pál.

A földgázakció A rossz pénzügyi viszonyok miatt a földgáz kiaknázására irányuló nagyszabású tervek egyelőre nem tudnak a megvalósulás stádiumába lépni. A komoly alapítási tervezgetések azonban folynak tovább s mihelyt enyhülnek a pénzügyi viszonyok, meg fog kezdődni a földgáz ipari felhasználása.

Kolozsvár városa — mint annak idején megírtuk — február 21-én tartott közgyűlésén elhatározta, hogy a város részére kilátásba helyezett koncessziót nem adják ki magán-vállalatnak, hanem a város maga fogja a gázt hasznosítani. Hegyi Gyula, bizottsági tag, akinek indítványára hozták akkoriban a fontos döntést, most erősen forszirozza, hogy a város ne álljon meg az elvi döntésnél, hanem kezdje meg az akciót a gáz mielőbbi hasznosítására.

Marosujvár várost a mostani pénzviszonyok akadályozták meg a földgázra vonatkozó terveinek megvalósításában. A pénzügyminisztérium elfogadta ugyan a város propozícióit s értesítette Marosujvár képviselőtestületét ágazatvezetési munkálatok és fentartási költségek viselésére, ami azonban jobb időkre halasztódott.

Abban a részvénytársaságban, amely a földgázt Dicsőszentmárton felé fogja vezetni, hir szerint érdekeltséget óhajt szerezni az *Auer-társaság*, amely ajánlatot is tett 250.000 korona értékű részvény átvételére. Az Auer-társaság egyik igazgatója Dicsőszentmártonban járt és tárgyalásokat folytatott az ügyben a földgáz-részvénytársaság vezetőségével.

Közgyűlések. A *Kábelgyár részvénytársaság* április 16-án tartja Pozsonyban 18. rendes közgyűlését. A közgyűlésen megváltoztatják az alabszabályok 22. és 29. §-ait.

A *Fuzsén-központ részvénytársaság* március hó 27-én Budapesten rendkívüli közgyűlést tart, amelyen kiegészítik az igazgatóságot.

Az *„Első magyar csavargyár részvénytársaság”* április hó 4-én Budapesten tartja rendes évi közgyűlését.

A *„Magyar robbanó anyaggyár részvénytársaság”* április hó 6-án Pozsonyban tartja XXII-ik rendes évi közgyűlését. A vállalat az elmúlt évben nagy rendelkezéseket kapott s most hir szerint 25 százalékra fogja emelni osztalékát.

A *Polgárdi kő- és mészipartelepek részvénytársaság* március hó 31-én Budapesten tartja rendes évi közgyűlését. A vállalat három év előtt alakult, az első két évben jelentéktelen felesleget mutatott ki, de osztalékot nem fizetett; a mostani mérlege 260.170 korona veszteséggel zárul.

A *Gépkereskedelmi részvénytársaság* március hó 31-én Budapesten tartja II-ik évi rendes közgyűlését. Veszteség: Szervezési költség, leírás 10.233 K 89 f. Utazási költségek 8997 K 54 f, üzleti költségek 49.800 K 08 f = 58.797 K 62 f. Veszteségáthozat múlt évről 30.862 K 81 f. Összesen 99.894 K 32 f. Nyereség: Nyereség árukon 23.163 K 57 f. Veszteségáthozat múlt évről 30.862 K 81 f, folyó évi veszteség 45.867 K 94 f 76.730 K 75 f. Összesen 99.894 K 32 f.

A *Mész- és műhabarcúsúrusító részvénytársaság* március hó 28-án tartja Budapesten rendes évi közgyűlését.

Az *„Ujlaki téglá- és mészégető részvénytársulat”* március hó 29-én, Budapesten tartja rendes évi közgyűlését.

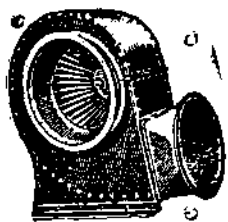
A *Részvénytársaság Dieselmotorok számára* ápr. 4-én, Budapesten tartja rendes évi közgyűlését.

A *Magyar Ruggyantagyár r. t. közgyűlése* elhatározta, hogy az alaptőkét 3,500.000 koronáról 4,500.000 koronára emeli. A törzsvállalat, valamint annak bányavállalatai az elmúlt üzleti évben igen jó eredménnyel dolgoztak. Az évi tiszta nyereség az értékesítési alapba utalt 250.000 korona (tavaly 248.288 korona 31 fillér) leszámítása után 1,087.184 korona 22 fillér (tavaly 642.941 korona 74 fillér) volt. Az osztalékot részvényenkint 33 koronában = $16\frac{1}{2}\%$ (tavaly 30 korona = 15%) állapították meg. Számolva a vállalat további fejlődésével, a közgyűlés elhatározta, hogy az alaptőkét 3,500.000 koronáról főlemeli 4,500.000 koronára.

Cégjegyzési hírek. „*Unio*“ *petroleumipar rt.*-nél *Heller Hugó* igazgatósági tagnak ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága bejegyeztetett. — *Gipszárusító rt. Holtscher Róbert* és *Koch Károly* igazgatósági tagoknak ebbeli minőségük és cégjegyzési jogosultságuk bejegyeztetett. — *Magyar Önművek Lossinszky Imre*. Betéti társaság. Beltagja *Lossinszky Imre* gépészmérnök, ólnovasztó és öntővezeteket előállító üzlettulajdonos. A céget *Lossinszky Imre* beltag és a cégvezetőül kirendelt hercegfalvi *Herczegh Ernő* kültag együttesen képviselik és jegyzik. — *Rex művek részmi felszerelési és gépgyár Barta Neumann Manó* önálló cégvezetői jogosultsága bejegyeztetett. — *Sümegei Bazalbbánya rt.* Dr *Bárdi György* cégjegyzésre jogosult. — *Ternó asbest-palaművek rt.* Sárospatak. A módosított alapszabályok szerint a részvénytársaság eddigi 300.000 korona alaptőkéjét 450.000 koronára emelte fel, mely 900 darab egyenkint 500 koronáról kiállított névre szóló részvényre oszlik. Cégjegyzők: *Feldmesser Pinkász, Schwager Andor.* — *Szénkereskedelmi rt.* Budapest. *Gerő Mundi* társulati tisztviselő cégjegyzésre jogosult. *Keller Béla* igazgatósági tagnak ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága megszűnt.

Kő- és kavicsszállítások. Pécs város az 1913. évi április hó 1-től számított öt évre, tehát 1918. évi március hó 31-ig szükséges kő, kavics, szegélykő és murva szállításának és a város tulajdonát képező tettei, számárkúti és bárányuti mészakőbányákban ugyanezen időre leendő együttes haszonbérbeadásának biztosítása iránt árlejtést hirdet. Pályázatok 1913 április hó 1-ig nyúlhatnak be.

Ujszász község előjárósága a község belterületén végrehajtandó gyalogjárda-kövezéshez szükséges vízszintes- négyzet- és téglalap alakú 6 cm. körüli vastagságú és kocka faragott terméskő szállítási, alapozási (beleértve a szükséges földmunka és homok-hordást) és elhelyezési munkálatok biztosítására zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet. Ajánlat a kőanyag-nak az ujszászi vasúti állomásig, továbbá a vasúti állomástól a helyszínére szállítására a járda 1 m. széles alapozás- és 65 cm. széles elhelyezési munkálatokra külön-külön is tehető. A fenti szélességben laposkő mintegy 5.000—5.500, kockakő 500—1.000

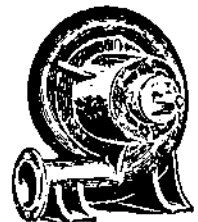
Blackman

ventilátorok,
exhaustorok,

fuvók minden célra

Szellőző,

szárító, szivó
berendezések

Magyar Szellőző Művek

Budapest, VII., Aréna-ut 80.

[3793/a 863/24]

Telefon: József 26—56.

folyóméter lesz szükséges. A község azonban fentartja magának azt a jogot, hogy a járda hossza 1.000 folyóméterrel több, vagy kevesebb lehet. Mintakövek előzetes bemutatása mellett bármely anyaggal tehető ajánlat április hó 10-ig.

Az esztergomi államépítészeti hivatal az esztergom—párkányánai állami közut 0·0—3·5 km. szakaszának beton-alapra fektetett kisköburkolattal való ellátására s az utpadkáknak terméskő-burkolására, valamint a külső szakaszon létesítendő kavicsolt gyalogjárók készítésére s az ezzel kapcsolatos összes munkák biztosítása céljából versenytárgyalást hirdet. Pályázatok 1913. évi április hó 3-ig adhatók be.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Németország nyersvastermelése. A Verein Deutscher Eisen- und Stahl-Industrieller közlése szerint Németország és Luxemburg február havi nyersvastermelése 1,492.511 t. volt, a január havi 1,609.714 tonna és a múlt évi február havi 1,337.134 tonnával szemben.

Az előző évek termelésével szemben az 1912-iki termelés a következő volt:

	1913	1912	1911	1910
	t.	t.	t.	t.
Január	1,609.714	1,385.493	1,320.685	1,177.574
Február	1,492.511	1,319.827	1,179.109	1,091.351
Március		1,424.076	1,322.114	1,250.184
Április		1,427.559	1,285.395	1,202.117
Május		1,463.677	1,312.255	1,261.735
Junius		1,418.445	1,262.997	1,219.071
Julius		1,468.011	1,290.106	1,228.316
Augusztus		1,487.448	1,285.942	1,262.804
Szeptember		1,479.285	1,250.702	1,232.477
Október		1,589.262	1,334.941	1,291.379
November		1,537.205	1,313.896	1,273.333
December		1,566.025	1,390.657	1,307.084

17,852.571 15,557.030 14,793.325

Uj szénbánya-vállalat. alakult Kölnben „Braunkohlen-Industrie-A.-G. Zukunft in Köln“ cég alatt. A vállalat alaptőkéje 7 $\frac{1}{2}$ millió márka. Az alapításban elsősorban az A. Schaffhausenschen Bankverein van érdekelve.

A szén megadóztatásáról terjedtek el hírek mult héten a berlini börzén. A híresztelések szerint a centumpárt azt az indítványt szándékozik a birodalmi gyűlés elé terjeszteni, hogy a szén adóztassák meg és pedig tonnánként 1 márkával. Az uj

adó utánzása volna az angol 1 sh.-es szénadónak, amelyet a bur háboru idején vezettek be. A többi párt és a kormány: az adó ellen foglalnak állást.

Sztrájk. A felsősziléziai bányamunkások elhatározták, hogy április 7-én általános sztrájkot rendeznek.

Az osztrák petroleumfinomítók ajánlatot tettek az osztrák kormánynak, hogy átveszik a drohobici állami nyersolajkészletet hat koronás átlagáron. A kormány természetesen szóba sem állt az ajánlkozókka, nyersolaj mai tíz koronás ára mellett. A finomítók most minden erővel le akarják nyomni a nyersolaj árát, hogy ezzel is megkönnyítsék tervük megvalósítását.

Mélyfurási üzemvezető

felsőipariszkolai végzettséggel, mélyfurás terén

6 évi gyakorlattal

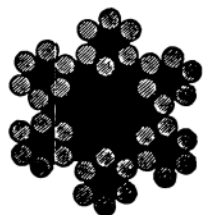
furóeszközök szerkesztésében jártas, 28 éves, nős, nyelvismerete magyar-német, állandó alkalmazást keres, esetleg külföldre is. Szíves ajánlatok „Furó“ jelige alatt a szerkesztőségbe kér. (10/13/11)

PÁLYÁZATI HIRDETÉS.

Lupényi bányaműveink részére keresünk megfelelő gyakorlattal bíró okleveles

üzemvezető bányamérnököt.

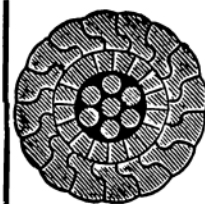
Pályázni kívánók sziveskedjenek kellően felszerelt és eddigi működésüket igazoló folyamodványukat a fizetési igények megjelölésével mielőbb benyújtani. — Urikány-Zsilvölgyi Magyar Kőszénbánya Részvénytársaság, Budapest, V., Nádor-utca 19. szám.

Felten és Guillaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vizafogó 1460. szám.

Olomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek.

Elektrolitikus vörösrézhuvalok, okonitvezetékek, szerelvények stb.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Der Goldbergbau Ungarns im Jahre 1911. Die Gesamtausbeute betrug 31941 Kilogramm, die sich wie folgt verteilen:

staatlicher Goldbergbau in Selmebánya—Körmöcbánya	123·4	Kilogr.
staatlicher Goldbergbau in Nagybánya	578·—	
staatlicher Goldbergbau in Vespatak—Nagyág	228·—	
Rudaer 12 Apostel-Gewerkschaft in Brád	1955·7	
Alle übrigen Privatgoldgruben	309·—	„

Die Goldproduktion des Staates betrug demzufolge 929·4 Kilogramm, d. i. 29·1% der Gesamtproduktion. Die altberühmten staatlichen Goldgruben sind erheblich zurückgegangen und arbeiten seit Jahren mit bedeutenden Verlusten, was einestheils auf die erhöhten Arbeiterlöhne, anderenteils auf den minderen Goldgehalt der Erze zurückzuführen ist. Diese Verluste beziffern sich in den Jahren 1900—1910 auf 15·5 Millionen Kronen und sind in stetem Wachsen begriffen. Selbst die Einführung des Cyanidverfahrens, woraus für sämtliche staatlichen Goldgruben ein Gewinn von jährlich ca K 500.000 resultieren würde, ist nicht imstande das bedeutende Defizit, welches z. B. im Jahre 1910 K 1.975.000 betrug (wobei die Zuschüsse an die Bruderladen noch nicht mitgerechnet sind), zu decken. Die Rudaer 12 Apostel-Gewerkschaft — der besteingerichtete Goldbergbau Europas — ist an der Gesamtproduktion prozentual mit 62·2 Prozent beteiligt. Diese Gewerkschaft erzielte in den Jahren 1884—1911 eine Ausbeute von 28.000 Kilogramm Rohgold im Werte von 64 Millionen Kronen.

Erdöl- und Industrie-A.-G. Zum Zwecke Zusammenfassung und Finanzierung einzelner galizischer Rohöl- und Industrie-A.-G. mit einem Aktienkapital von fünf Millionen Kronen, das auf zehn Millionen Kronen erhöhbar ist, gegründet.

Die Rütgerswerke in Berlin die auch in Budapest ein Fabriksunternehmen besitzen, verteilen 12½ Prozent (Vorjahr 12 Prozent) Dividende.

Rückgang der Rohölpreise. Wie sehr die Rohölpreise von spekulativen Engagements beein-

flusst werden, zeigte die Medioliqidation. Die Schiebung der Rohölungagements, die gegen 8000 Zisternen betragen, hatte mit grossen Schwierigkeiten zu kämpfen, da die nötigen Geldmittel nur in beschränktem Masse zur Verfügung gestellt wurden. Der Preis hat demzufolge eine stark fallende Tendenz eingeschlagen. Rohöl notierte 9·50, ohne dass es zu Transaktionen gekommen wäre. Es bedeutet dies von seinem höchsten Stande einen Rückgang des Rohölpreises um mehr als eine Krone pro Meterzentner.

St. Egydyer Eisen- und Stahlindustrie-gesellschaft. Der Verwaltungsrat hat in der gestern abgehaltenen Sitzung beschlossen, die Generalversammlung für den 5. April einzuberufen und derselben vorzuschlagen, für das abgelaufene Geschäftsjahr 1911—12, nach in der Höhe des Vorjahres vorgenommenen Abschreibungen, dem Reservefonds 50.000 K zu dotieren, einem anzulegenden Spezialreservefonds weitere 50.000 K zuzuwenden und eine Dividende von 8 Prozent, das ist 16 K per Aktie, gegenüber 12 K im Vorjahre, zur Verteilung zu bringen.

A szerkesztésért felelős: Dr. Bischitz Béla.

BÁNYAMÉRNÖK

némi üzemi gyakorlattal, különösen földtani ismeretekkel, felvételre kerestetik. Bizonyítvány-másolatokkal felszerelt ajánlatok a nyelvismeret és fizetési igények feltüntetése mellett alulírt címre intézendők

FELSŐMAGYARORSZÁGI BÁNYA- ÉS KOHÓMŰ RÉSZÉNYTÁRSASÁG
BUDAPEST, V., MÉRLEG-UTCA 3. SZ.

FURÓ GYÉMÁNTOK
CARBON ÉS BOORT

gyémántok ipari célokra.

EHRMANN & BAHLSEN

London E. C., 18., 19. & 20. Holborn Viaduct.

Sürgöny-cím: **Bahlsen London.**

(3315/122/52/11.)

R. WOLF

MAGDEBURG-BUCKAU.

KÉPVISELŐ:
KALDI TIVADAR a.k.l. gépészmérnök BUDAPEST, V., BÁTHORY-U. 18.
Telefon 147-08. Sürgöny-cím: Kalariá Budapest.

Brüssel, Buenos-Aires 1910, Roubaix, Turin,
Dresden 1911: 8 Grand Prix.

Szabadalmazott, telített és túlhevített gőzzel működő

Locomobilok

SZELEPNÉLKÜLI PRÁGISIÓS VEZÉRMŰVEL,
Eredeti építési mód, 10—800 lóerőig.

A legtökéletesebb és leggazdaságosabb üzempép!!

Bányaüzemeknél és szállító berendezéseknél jelenleg 877 Wolf-téle lokomobil van üzemben.

Összgyártás 850.000 lóerő.

(86 1/201 V.)